

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Skrb za spomladno krmo prešičev.

Jedenkrat že, in to pred večimi leti, smo opozorili naše gospodarje na neko majhno nedostatnost, katera se v marsikaterem gospodarstvu leto za letom ponavlja. Ta nedostatnost obstoji v pomanjkanju prešičje krme zgodaj na spomlad. Takrat že smo rekli, da v marsikaterem gospodarstvu persnine proti koncu zime zmanjka in prešičem pokladati se prične v kozolcih posušeno, večinoma na pol segnjito listje repe, kolerabe, pese in korenja. Pa vse to je za prešiče še dovolj dobra hrana, še prava spinača. Ali koliko je gospodarstev, kjer se prešičem proti koncu zime le oparjene ajdove pleve ali kuhano seneno sempirje pokladati prične, da se jih gladu in pogina reši. To je v največ slučajih prav neopravičeno, brezpotrebno mučenje živali. Ravno sedaj na jesen,

ko se persnina: zelje, pesa, koleraba in korenje iz njiv domov spravlja, ravno sedaj je prav zlati čas za to skrbeti, da prešičem hrane ne zmanjkuje ob času ponehavanja mraza ter o pričetku spomladi, ko na prostem še nikakega berila ni. Sedaj je čas za to skrbeti, da jim ni treba takrat oparjenih ajdovih plev in kuhnega sempirja pokladati, ter jih tako z mučnim načinom gladu in pogina obvarovati. Zato skrbi se pa stem, da se vso tako zvano cimo persnine, toraj slabo listje ter trsje zelja, listje pese, kolerabe, korenja, namesto da bi se neporabljeno kar na njivi ležati pustilo ali pa v kozolce tlačilo, kjer skoraj sleherno leto do polovice ali pa še bolj segnije, naj se raje tako-le spravi:

Kedor ima stare, slabe, za vinstvo nerabljive sode ali pa še celo slabe za kiseljno nerabljive kadi, napolni naj jih sedaj z ravno navedenimi odpadki persnine. Prav na debelo naj jih v ta namen seseče, v kadi dobro zatlači, z diljami in

PODLISTEK.

Kako je bil Mazal ozdravljen z jednim strelom.

(Po K. Krenu.)

Kmet Mazal sedi pri mizi in baše „patrone“ v svojo „flinto“. Rad drži v roki plug, radost ima, če mu polje obilno obrodi, toda še raje drži v roki puško ali „flinto“, in še večjo radost uživa, če skače po polju mnogo zajcev. Ko je opravil to delo, si je nabasal pipico, vtaknil mehur s tobakom v žep, vzal iz skrinje usnjato listnico in šel.

„Kam si se zopet namenil?“ kliče za njim žena. — „Danes imamo zopet sejo,“ pravi kmet. — „Da, sejo! Da bi vsaj ne lagal! Imate sejo, toda pri teh pregrešnih kvartah.“

Poslednjih besed že kmet ni slišal. Nerad je poslušal ženske pridige. Sel je v krčmo, kjer je že gorela svetilka. Pri mizici v mali sobi so kvartali. Pridružil se jim je tudi Mazal.

Petaki in desetaki so potovali iz žepa v žep. Mazal je imel danes posebno srečo. Vedno je priigraval, da je imel priigran že cel petdesetak.

Bližala se je že polunoč in igralci, da bi jim žene ne delale doma preobile pridige, so pustili kvarte, vsak je izpil še merico „konjaka“, da bi ne dobil te „infulence“ (influence), ter odšel domov.

Mazal je korakal pogumno proti svoji hiši. Ko je prišel do vrat, mu je postalo vendar pri srcu nekako tesno. V oknu je videl, da ima žena še luč, in iz skušnje je vedel, da čaka nanj, da mu pošteno zapoje ter ga tako zaziblje k sladkemu spanju. Neodločno se je ustavil ter vtaknil roke v žepe. Tu je začutil priigrane peneze, in to mu je dalo pogum.

Potrkal je na okno. — „Kdo je?“ se je ozval iz sobe ženin glas. — „Jaz.“ — „Kdo jaz?“ — „Gospodar.“

Zapah v vratih je zaškripal in Mazal je všel po prstih v vežo. „In ti si gospodar? Gospodariš, toda v krčmi! Sreča, da nimava otrok! Z njih bi napravil same igralce. Pravim ti, da pri kvartah zaigraš še posestvo! Toda tebi je vse jedno, naj govori to angelj ali satan.“

Mazal ni rekel niti besedice, odprl je vrata velike omare, prijel ženo za roko, potegnil jo k omari ter dejal: „Stopi sem ter govori v to omaro,

kamenjem obteži ter z vodo do vrha zalije. Kdor pa zato še porabljuje kadi ali soda nima, tisti pa naj naredi tako-le:

Na prostoru, na katerem se voda ne nabira, izkoplji po kak meter globoko, ter množini persninskih odpadkov primerno široko in dolgo jamo. V njo zmeči vse odpadke v večih plasteh, zatlači jih dobro, pa tako, da bodo v podobi strehe še čez jamo segali, in zasuj jih konečno z zemljo, katero pa tudi nekoliko zatolči. Tako shranjeni persninski odpadki skisajo se, kakor kislja repa ali zelje, ter so do prihodnje spomladi pač prav dobra krma prešičem. Neprimerno boljša hrana so jim, kakor v kozolcih posušeni persninski odpadki; k ajdovim plevam in sempirju sena pa jih seveda primerjati ni.

Pa še na nekaj naj gledé skrbi na spomladno krmo prešičev naše gospodarje opozorimo. To je papeževa repica ali topinambura. Že sem ter tja se nahaja po Dolenjskem ta rastlina, pa vendar jo še dosti premalo cenimo. Vsako gospodarstvo, katero se s prešičjo rejo le v količkaj večji meri ukvarja, bi moralo to rastlino v zadostni množini imeti. Njene gomolice so namreč na spomlad, ko mráz odjenja, kaj izvrstna prešičja krma, katere ni treba na jesen iz zemlje jemati, marveč kar čez zimo pusti se gomolje v zemlji in izkopuje se jih na spomlad le za sprotno porabo. Da, v Slavoniji in po Ogerskem sploh, postopajo z gomoljicami topinambure še celo tako-le: Na spomlad zaženo prešiče kar na njivo, na kateri topinambura raste, in sami si jo morajo izriti, da jo požró. Vse obdelovanje, katero topinambura zahteva, obstoji

v tem, da se jo leto za letom na spomlad bolj do čistega ko mogoče iz zemlje pokoplje, potem pa njivo na miru pusti. Čez par let mora se jej pa vendar tudi nekoliko pognojiti. Ko konečno čez mnogo let (12 do 20) na istem prostoru le več uspevati noče, nasadi se jo na drugi prostor. Kadar vlada v poletnem času pray huda suša, porabi se tudi lahko listje topinambure za prešičjo krmo, ker radi ga žró ako boljšega nimajo. Steblji topinambure z listjem vred, pa je na jesen, ko ga slana opari, prav fina nastelja, ako se pokosi ter nekoliko seseče.

Prešičja reja postaja za Dolenjsko od dné do dné važnejša, dobičkonosnejša kmetiška veja. Zato naj se nikar ne zanemarja dobrih nasvetov, kateri jo utegnejo povzdigniti.

Ajda in umetna gnojila.

Z umetnimi gnojili dosegli so se v zadnjih letih po naših travnikih in košenicah tako lepi vspehi, da so jih začeli sedaj rabiti tudi za druge kmetijske rastline. Letos se je na raznih krajih naše dežele začelo gnojiti tudi ajdi z umetnimi gnojili. Ajda potrebuje namreč veliko kalija; zaradi tega se je svetovalo, poskusiti tudi pri njej s kajnitom. In ker potrebuje ajda tudi precej fosforove kisline, priporočalo se je ob jednem, dodati kajnitu tudi nekoliko kostnega superfosfata.

Te poskušnje se pa niso povsod enako dobro obnesle. Kolikor nam znano, so se tu in tam gospodarji pohvalili z ugodnimi uspehi, dočim so se po drugih krajih dosegli manj povoljni vspehi. Tudi

kadar boš gotova, tedaj jo zapri. Jaz grem zdaj spat in zjutraj bom omaro odprl in poslušal tvoje besede!"

Čudno, da ni Mazalka jeze omedlela. Kaj takega ji ni mož še nikdar napravil. Predno se je pa zavedla, je bil ta že v drugi sobi ter klical izza vrat: „Danes me ne smeš jeziti, priigrall sem petdeset goldinarjev.“ — „Da, in kolikokrat si jih že petdeset zaigrall, ti kvartopirc grdi!“

Mazal je zaprl vrata, žena je še nekaj časa tarnala, in potem je bilo vse tiho. Mazal je hitro odmolil, slekel se in premišljeval, kam bi spravil priigrane peneze, da jih ne najde žena, o kateri je vedel, da se prikrade, ko bo on spal, k njemu in mu pregleda vse žepe. Prišla mu je v glavo izvrstna misel. Na steni pri postelji je visela njegova puška. Tiho jo je snel, zvil bankovce ter jih vtaknil v puškino cev ter zopet obesil puško poln veselja, da bo žena zastonj iskala.

Drugo jutro je vstala kmetica na vse zgodaj ter se kradla po tihem v sosedno sobo preiskat moževe žepe. Mazal je bil zoper navado že po koncu, a ko je spoznal, da prihaja žena, je hitro

legel ter se delal kakor da spi. Mazalka je po tihem odprla vrata ter pogledala na moža.

Spal je.

Tiho je pristopila k ležišču, vzela s stola njegova oblačila, stopila po prstih k oknu ter pričela poželjivo segati v žepe. V suknji je našla v veliki listnici trideset goldinarjev, katere je vzela s seboj v krčmo, v hlačah nekoliko desetice in krajcarjev, v telovniku nekoliko užigalic in ključek od ure. Petdeset goldinarjev, o katerih ji je po noči povedal, ni bilo nikjer.

Mazal je opazoval po strani ženo in videč, da zastonj išče, se je moral držati za usta, da se ni glasno zasmel. Žena, ki ji ni bilo mogoče dobiti onih petdeset goldinarjev, je jezno zagnala obleko zopet na stol, in mož se je — prebudil.

„Kaj imaš opraviti pri moji obleki?“ — „Se danes se ti pozna, da si sinoči pil! In kje imaš petdesetak?“ — „Aha, ljuba moja, jaz sem še stari, in ne misli, da ga pustim v obleki, da bi ga mi vzela ti izpred nosa. Vedno tarnáš, če kaj zaigram, a če priigram, tedaj takoj laziš za denarjem,“ se je posmehoval Mazal ženi. — „Saj

na posestvu kmetijske šole so se delale poskušnje s kajnitom in superfosfatom. Ena poskušnja izvršila se je v posebnem poskuševališču, druga pa na nekem delu tiste njive, ki je bila namenjena za ajdino setev. Na obeh prostorih je bila zemlja enake sestave, namreč ilovnata, in na obeh prostorih pokazali so se s takim gnojenjem enako slabi vspehi. Ne gledé na to, da je bila ajdina setev zaprana, kar ji je gotovo škodovalo, in da jo je tudi pozneje močno kvarilo dolgo trajajoče suho vreme, bila je ajda na pognojenem prostoru vendar še dokaj slabša kakor na prostoru, katerega se ni nič pognojilo. S kajnitom in superfosfatom gnojena ajda je slabše kalila in tudi pozneje slabše vspevala. Ostala je redka in nizka, in nastavila je manj zrna. Ta nepovoljni vspeh pripisati moremo v tem slučaju edino le kajnitu, ne pa superfosfatu ali drugim okolščinam. Kalijeve soli, h katerim spada tudi kajnit, imajo namreč to lastnost, da pritegujejo naše vlažnost. Če pridejo v dotiko s kalečim semenom, jemljejo mu potrebno vlago in zadržujejo s tem kalenje. Pozneje pa, ko se razmočijo in raztope, je njih razstopina s kraja tako gosta, da razjeda nežne koreninice kalečih rastlin tako, da jih mnogo vsahne. Edino to utegne biti vzrok, da je ajda na prostorih, gnojenih s kajnitom, slabše kalila in ostala bolj redka in slabša kakor na ostalem prostoru.

Ta izkušnja pri ajdi nas iznova uči, da treba s kajnitom veliko preje gnojiti kakor se seje. Kajnit se mora v zemlji popolnoma razmočiti in razstopiti, predno pride seme v zemljo. Na travnikih in deteljščih ga trosimo

sem ga hotela le spraviti, da bi ga spet ne zapravil. In zapomni si, da priigran denar ne prinese k hiši blagoslova.“ — „Toda ne pridiguj! Jutri pojdem v mesto in tam ti kupim novo obleko.“

V tem je nekdo potrkal na okno: „Mazal, ali spite?“ Kmetica je odgrnila okno. „Bog daj dobro jutro! Ali so ata že zbudjeni?“ — „Že! In kaj hočete?“ — „Za vašim vrtom v repi je zajec kakor tele, gospodar imajo lepo priliko, počiti ga.“

Komaj je čul Mazal o zajcu, je skočil iz postelje, se pokrižal, ter zaklical skozi okno: „Tako pridem!“

Hitro se je opravil, snel s stene puško, nasadil patron in bil že za vrtom. Huba, tako se je zval človek, ki ga je klical, je stal pri vratih.

„Tedaj, kje je?“ — „Tam, vidite ga?“ — „Aha, vidim! Počakaj mrcina!“ Mazal je nameril, „bum“, in zajec je ležal mrtev na tleh.

„Jezus, Marija!“ je kriknil Mazal. — „Za Boga, kaj vam pa je?“ Mazal je spustil puško in lomil z rokami. — „Toda kaj se vam je vendar zgodilo?“ — „Izstrelil sem petdeset goldinarjev!“

jeseni. Takisto ga je trositi že jeseni za vse spomladne rastline. Za strniščno ajdo bo pa kajnit sploh težko rabiti, ker ni časa za to. Mogoče, da se da na lahki zemlji in pri dokaj vlažnem vremenu kaj prida doseči s kajnitom tudi pri ajdi, v obče ga pa ne moremo priporočati, da bi se trosil tik pred setvijo.

Ker so se tudi po drugih krajih delale take poskušnje, bi bilo zanimivo izvedeti, kaki vspehi so se dosegli s takim gnojenjem. R.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V ministerstvu se je zgodila sprememba. Trgovinski minister dr. Bärnreiter je odstopil. Na mesto njega je cesar imenoval barona Dipaulija, vodjo nemške katoliške ljudske stranke. Dipauli je odkrit katoliški mož. Njegovo imenovanje bi bilo v drugačnih razmerah kakor so sedaj, velikega pomena za katoliško stvar. Ali sedaj ni skoro nikakega. Dipauli kot minister bo moral hoditi z ministerskim predsednikom in delati za nespremenjene vladine predloge glede nagodbe z Ogersko.

V državnem zboru je bilo prejšnji četrtek končano prvo branje nagodbenih predlog, potem je proti njim govorilo mnogo poslancev. Predloge so se odkazale odseku 48 členov. Finančni minister dr. Kaizl je predložil predlog o zboljšanju plač državnih slug. Nova predloga zahteva 3 milijone 500 tisoč goldinarjev. Večina poslancev je seve za tako zboljšanje, ali kje se bo dobil denar? Uradniki dobivajo že od 1. oktobra po-

— „Pet—de—set gol—di—nar—jev?“ Huba je odprl usta, kakor da hoče tudi ž njimi poslušati.

„Po noči sem vtaknil v cev petdeset goldinarjev, pozabil sem na nje, strelil sem, in komaj je strel počil, sem se spomnil na nje. O jaz —!“

Huba se je praskal za ušesom: „Saprbolt, to je pa res drag zajec! Mislim, da niti cesar tako drago ne strelja.“

Mazal je vzel zajca in ga nesel domov. Na dvorišču je stala kmetica. „No, ali je vreden tako zgodnjega vstajanja?“ — „Da, vreden. Petdeset goldinarjev velja!“

Mazal je vrgel zajca jezno ob tla in povedal, kaj se je zgodilo. Ko je Huba bral na ženinem obličju, kaj se bliža, jo je popihal, in Mazal je poslušal s sklonjeno glavo ženino pridigo.

„Vidiš, ali ti nisem rekla, da priigran denar ne prinese sreče? In kdo mi kupi sedaj obleko?“

„Zena, za Boga te prosim, prenehaj! Obleko dobiš, in obljubujem ti, da ne bom nikdar več kvartal!“ . . . .

Mazal je držal dano besedo. Izučil ga je dragoceni strel.

višane plače. In v kratkem jo bodo imeli tudi častniki. Dobili bomo nov davek. Kakov? Vlada hoče zvišati davek od piva, sladkorja in od žganja. — V zbornici je še vedno zmeda. Za nespremene Badenijske nagodbene predloge z Ogersko mora ministerski predsednik dobiti večino poslancev. Poljaki, češki veleposestniki bodo vsi držali ž njim. Čehi pa gotovo ne vsi, tudi člani nemške katoliške ljudske stranke ne vsi. Proti predlogam pa je že 200 poslancev naravnost. Kamor se bo obrnila krščansko narodna zveza, tam se bo odločilo. Glasovanje te zveze je pa še dvomljivo. Slovenski katoliško-narodni poslanci gotovo ne bodo glasovali za predloge, ker so škodljive.

V Gradcu so tudi v prvem razredu pri občinskih volitvah zmagali nemški nacijonali. Šlo bo zopet po starem.

Na Ogerskem pravijo, so nabrali že 400 tisoč goldinarjev za spomenik, ki ga mislijo postaviti pokojni cesarici Elizabeti.

Kaj je novega po širokem svetu?

Pri papežu se je bilo zbralo zadnje dni 200 francoskih delavcev. Izrazili so jim čute hvaležnosti za njih očetovsko skrb za delavske stanove, in zato, ker so sveti oče nedavno potrdili, da imajo Francozje v sveti deželi največ zaslug za katoliško stvar, torej tudi prednosti, pokroviteljstvo nad kristijani na vshodu. Papež so jih lepo nagovorili. Vnovič so izjavili, da imajo Francozje zgodovinsko pokroviteljstvo na Jutrovem. Vspodbujali so delavce, naj bodo pravi krščanski demokratje, če hočejo biti srečni.

Nemški cesar se je pa hudo razjezil nad papeževimi besedami, da gre Francozom pokroviteljstvo nad kristijani v sveti deželi. On pojde sedaj s svojo ženo v svete kraje, v Jeruzalem. Rad bi bil ob tej priliki Nemcem zagotovil pokroviteljstvo v sveti deželi. Pa so mu sv. oče prekrizali načrte, so že vedeli zakaj! Nemški protestantje pač niso za pokroviteljstvo nad vzhodnimi kristijani. Nemški cesar se je pa tako razjezil, da je koj domov odpoklical svojega zastopnika na papeževem dvoru. Nič škode.

V Parizu se sedaj razgovarjajo ameriški in španski odposlanci glede končnega miru.

Piše se nam:

Iz Brusnic 13. oktobra. — Zadnje nedeljo smo imeli prelepo, jako pomenljivo slovesnost — obhajali smo petdesetletnico posebne vrste.

Brusniška župnijska cerkev se je pokazala mnogo premajhna vže v prvi polovici tega stoletja. Po trudu pokojnega gospoda župnika Turka se je zgradila leta 1848. sedanja prostorna in lepa župnijska cerkev. Stara pa, okrog katere se še vedno pokopava, se je od tega časa zanemarjala, služba božja se v njej ni

več opravljala, in stavba je bila v nevarnosti, da jo poruši časa zob.

Rešitev jej je prinesel naš vrli župnik, preč. g. J. Piber, ki je sicer šele lani prišel k nam, pa vendar storil vže toliko v našo korist, da zasluži najtopljejšo našo zahvalo.

Po njegovem trudu in modrem vodstvu se je naša zapuščena, sicer mala ali radi starosti častitljiva cerkev popravila od znotraj in zunaj tako, da je vnovič dobila prav prijetno lice. Ker je sedaj nova župnijska cerkev posvečena sv. križu, je gospod župnik izvolil za staro novega varuha in sicer za naš čas jako primerno sv. družino. Ne vem sicer, ali mogoče da je to na Kranjskem edina cerkev, ki je posvečena sveti družini.

Mil. g. proš. dr. Elbert je 9. t. m. posvetil prenovljeno cerkvico z veliko slovesnostjo, pri kateri so mu stregli gospodje: dva očeta frančiškana, dva usmiljena brata ter z domačim gospodom župnikom trije svetni duhovni. Prelep govor njegov zunaj cerkve je poslušala tolika množica iz domače in bližnjih župnij, da smo se kar čudili.

Neizrekljivo je veselo naše dobro ljudstvo novo popravljene cerkve, v kateri bode goreče častilo sv. družino ter molilo za pokoj svojih dražih, ki počivajo krog nje. Nekaterim starčkom, ki so bili še v tej cerkvi krščeni ter so v njej prejeli tudi prvo sv. obhajilo, so se lesketale solze veselja v očeh, da se je ob petdesetletnici zopet vzdignila kakor nevesta pomlajena njim draga cerkev.

Napis nad cerkvenimi vrati, ki pravi, da se je po petdesetletnem zapuščenju cerkvica prenovila v spomin petdesetletnice vladanja našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. in šestdesetletnice mašništva papeža Leona XIII. pa naj priča še poznim rodovom, kako so njihovi predniki Brusničani ljubili svojega duhovnega in svetnega vladarja, kateri ljubezni pač tudi potomci ne bodo nigdar nezvesti.

Iz Stopič. — Praznik Marijinega imena obhajali smo letos z velikim veseljem in na poseben način. Bila je posvečena lepa kapela z res krasnim kipom podobe Marije Pomočnice. To podobo nameraval je postaviti ob državni cesti že rajni Janez Bele po domače Režek iz Dol. Težke vode, ali prehitela ga je smrt; umrl je 30. decembra 1894, star 39 let. Njegovi materi Tereziji Bele je bilo veliko na tem, da se izpolni želja njenega umrlega sina, zato se je podala o tej zadevi v pogovor in posvetovanje z domačima prečastitima gospodoma, z župnikom Jakob Porenta in kaplanom Gašpar Porenta. V svoji nam faranom vsim znani ljubeznjivosti in postrežljivosti sta ji po svojih mnogih skušnjah svetovala; načrt, mnogo truda in skrbi pa je prevzel čez vse dobri gospod kaplan.

Po dovršenem zidanju slikal je kapelico umetno in s spretno roko slikarski mojster gospod Janez Pintar iz Novega mesta. Za blagoslov okrasili so kapelico kaj lepo in okusno s cveticami, postavili mlaje z banderci. Streljanje se je opustilo v znak sožalja grozne smrti naše presvitle cesarice po hudobni roki brezbožnega morilca. K blagoslovljenju zbralo se je silno veliko ljudstva iz domače in drugih fara.

Blagoslovljena je bila imenovana podoba in pa še podoba Marije Pomočnice za Čermošnjice. Po blagoslovljenju pomikalo se je pobožno ljudstvo v dolgem sprevedu proti Čermošnjicam. Belo oblečena dekleta so nosile to podobo, ljudstvo pa je molilo litanije, Rožni venec in pelo Marijine pesmi. Dospevši v Čer-

mošnjice so gospod kaplan podobo postavili na blagoslovljeni prostor v zid Brinjevčeve hiše. Nato so zapele pevke po navodilu domačega učitelja gospoda Rodič-a par mičnih pesmic v praslavo Marije in to tako milo, da je bilo ljudstvo do solz ganjeno. Sprevod se je zopet pomikal dalje do državne ceste. Dospel do nove Bučarjeve kapelice, pozdravili so tam lepo Marijo Bistriško z lepo glasečim se petjem Slednjič dospeli smo na Dol. Teško vodo h kapelici, ki ima biti Marijino prebivališče. Tu so gospod župnik kapelico blagoslovili, gospod kaplan pa z veliko častjo in ponižnostjo postavili podobo Marije Pomočnice.

Nato so imeli g. župnik krasni in mikavni govor ter nam priporočili kapelo kot svet kraj, kjer naj mimogrede se Mariji Pomočnici priporočamo in izročamo ter se vsem zahvalili, kateri so k temu kaj pripomogli. Govorili so tako živo in ognjeno, da smo bili ginjeni. Ob koncu teh vrstic se pa tudi pisatelj tega spisa v imenu vseh udeležencev ponižno zahvaljuje obema prečastitima gospodoma za njih trud in za vneto, ktera tudi nas k pobožnosti napeljuje. Naj ju vodi Vsemogočna roka in jo pripelje na zaželjeni cilj v sveta nebesa. Velika hvala Režkovi materi, ki so namen umrlega sina tako lepo vresničili, ter se niso velikih stroškov vstrašili. Hvala tudi Ivani Bučarjevi in Manci Francetovi, ker so mnogo pripomogli k lepi slovesnosti. Hvala vsim mladeničem in dekletam, ki so pomagali lepo slaviti Marijo Pomočnico sebi v dušno korist in fari v čast. J. G.

Domače vesti.

(Občinska volitev v Trebnjem) vršila se je minoli mesec, in je bil županom izvoljen gosp. Franc Huč iz Gor. Ponikev; svetovalcem pa so bili izvoljeni gg.: Alojzij Pavlin iz Trebnjega, Anton Strajnar iz Dol. Ponikev, Janez Planinšek iz Vrhrebnja, Janez Novak iz Račjega sela, Ignacij Miklič iz Lukovka in Anton Škoda iz Primštala.

(V šolo Glasbene Maticе v Nov. mestu) se je doslej priglasilo: 22 učencev za igranje na klavir, 12 na gosli, 1 na cello, za petje i teorijo samo pa krog 50 učencev in učenk. Priglašanja sprejemajo se še nadalje in bilo bi želeli, da se dovrše v kratkem, ker sicer zakasnela vpisovanja pouk le motijo. Kakor smo uže poročali, se bode poučevalo tudi igranje na pihalne instrumente. — Povdarjamo, da imajo spričala Novomeške šole isto veljavo, kakor ona osrednje šole v Ljubljani ter da je posebnega pomena učenje glasbe i petja tudi za iste gospice, ki mislijo vstopiti na pripravnico za učiteljice. „Dolenjskega pevskega društva“ zbori imajo redne pevске vaje i sicer: ženski vsak ponedeljek i četrtek, možki vsako sredo i soboto vselej ob polu 7. uri zvečer. Prvi koncert ima biti 20. novembra t. l.; redne vaje so torej potrebne!

(Brezobrestna posojila za vinograde.) Letos so se iz neznanih nam vzrokov ta posojila tako pozno razglasila, vrh tega se je pa rok za vlaganje prošelj tako na kratko odmeril, da moramo le še o tem poročati, da je rok za vlaganje s 15. t. m. že potekel. Tako se skrbi za kmetovalca!

(Naročila na trte, sadno drevje in cepiče) sprejema že sedaj kmetijska podružnica novomeška za svoje člane. Kdor želi kaj naročiti, naj se zglašuje pravočasno. Naročila sprejema g. Fr. Perko v Novem mestu.

(Kmetijski pouk) v trtoreji, kletarstvu, sadje-reji, živinoreji in v pridelovanju krme bo tudi letošno

zimo v Novem mestu. Priredila ga bode zopet kmetijska podružnica v svoji bralnici in sicer ob nedeljah dopoludne. Načrt, po katerem se bo vršil pouk, naznaniti hočemo prihodnjič.

(Lep vspeh marljivega vinogradarstva.) Lansko leto poročali smo našim čitateljem, da je vodstvo naše kmetijske šole na Grmu, v vinogradu „Cerovec“, v katerem je leta 1886, ko je ta vinograd prevzelo, le jedno yedro (56 litrov) nič vrednega čvicka pridelalo; lansko leto že 77 hektolitrov prav dobrega vina pridelalo. No, letos pa gre od ust do ust, za stvar se brigajočih ljudi, govornica, da je letošnji, še boljši pridelek memo lanskega tega vinograda, že množino 100 hektol. presegele, do 120 hektol. da so pridelali. Kmetijska šola na Grmu imela je tudi v Trški gori, kjer je staro trtje po trtni uši že kaj močno, da večinoma poškodovano, že skoraj uničeno, prav dobro vinsko letno. Izdale so tamošnje nove nasaditve že toliko, da so tudi tam, kakor se čuje, od 70 do 80 hektolitrov vina na starih in novih trtah pridelali. V Cerovcu je celo polovica pridelka na starih, polovica pa na novih cepljenih trtah zrastle. Tako napredujočemu gospodarjenju je pač častitati.

(Peticije za vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani) so ta čas najbolj umestne. Na razna vprašanja, kako naj bi naše občine sestavile prošnje za vseučilišče in nadsodišče, nasvetujemo naslednja obrazca:

1. Za vseučilišče: Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje! Odbor občine . . . . je v svoji seji dne . . . . izrekel (soglasno) prepričanje, da je ustanovitev vseučilišča v Ljubljani za Slovence in tudi druge narode na jugu Avstrije živa potreba, in je zategadelj sklenil, prositi visoko c. kr. vlado, da čim preje izposluje takšno vseučilišče. Ta sklep si usoja predložiti v najblagohotnejše uvaževanje udano podpisano županstvo. Županstvo v . . . .

(Pečat)

(Podpis)

2. Za višje dež. sodišče v Ljubljani: Visoko c. kr. ministerstvo za pravosodje! Odbor občine . . . . je v svoji seji dne . . . . izrekel (soglasno) prepričanje, da je ustanovitev višjega deželnega sodišča v Ljubljani vsaj za Slovence na Kranjskem, Spodnjem (slovenskem) Štajerskem in na Koroškem v pravosodnem in gospodarskem oziru nujno potrebno, in je zategadelj sklenil, prositi visoko c. kr. vlado, naj blagovoli poskrbeti, da se čim preje ustanovi takšno višje deželno sodišče v Ljubljani. Ta sklep si usoja predložiti v najblagohotnejše uvaževanje udano podpisano županstvo. Županstvo v . . . .

(Pečat)

(Podpis)

(Ustreljena hijena.) Redko, pray redko lovsko srečo v Evropi je imel Andrej Aleš, župan na Rašici. Že od meseca aprila se je potakala po Rašiki hosti neka čudna zver, ktere nobeden ni poznal, a vsakdo se je je bal, še psi so se skrivali pred njo. Držala se je blizo vasi, menda v nadi, da se tukaj lože dobi kaj za lačni želodec. Ljudje, ki so jo večkrat opazili, so rekli: „To ni volk, ni pes, ni lisica!“ Kaj pa je toraj? 9. oktobra pa se je posrečilo županu Alešu, da je zver ustrelil in tako rešil celo vas velikega strahu. Hijena je ušla neki menažeriji, ki je bila v Ljubljani. Tehtala je 56 funtov.

(Vinska letina.) Trgatev se je vršila letos večji del pri lepem vremenu; le nekteri bolj boječji, ker so bili že par let z vremenom tepeni, si niso upali vremena počakati. Pohvalijo se še precej, in to glede množine in tudi dobrote mošta. Se vé, kjer je toča

bila, tisti so reveži. Tudi kdor ni rigolal in za nove trte skrbel se nič kaj ne pohvali. Kupčija se še ni tolko razvila, da bi vedeli ceno povedati, četudi so nekateri velike množine kupili. Toliko je pa soditi, da kaj nizka ne bo iz znano dobrih vinogradov. V Belokrajno so dobili po železnici prav veliko istrijanca. Videli smo cele vrste voz preko Gorjancev peljati in marsikdo je rekel: „Kam je to prišlo; prej so belokranjci k nam vozili kaj dobro vino, a zdaj ga sami kupujejo.“

(Mrtvega našli) so dné 2. oktobra v hosti pri Soteski, kacih 800 korakov od mostu, 18letnega dninarja Franc Kmet-a iz Soteske. Našla sta ga dva oglarja Jože Červan in njegov sin ležati tik gozdne ceste z v tla in listje vdrtim obrazom. Na truplu ni bilo videti očite poškodbe. Franc Kmet bil je dninar na soteški žagi, po noči pa je rad stikal za polhi. Ta slučaj bo sodnija zasledovala.

(Na Brezjah na Gorenjskem) je samostan preč. frančiškanov že izgotovljen. Naselila sta se za sedaj dva mašnika in tudi nekaj bratov. Blagoslovil je samostan minulo nedeljo premil. gospod knezoškof.

(Most čez Krko) pri Novem mestu je toliko kakor gotov. Vozni tir je s kamenjem posut, pešpot pa je ob obeh straneh s hrastovimi plohi obložena. V torek 18. t. m. bo komisija most pregledala; takrat bodo za preskušnjo most obtvorili. Navozili bodo 150 kubičnih metrov stolčene šute, katera tehta do 2550 meterskih centov. Po tej preskušnji bo most menda takoj y javno porabo prepuščen. Nameravano slovesno otvorjenje novega mostu zaradi cesaričine smrti seveda odpade; radi tega pa bi vsejedno lahko se vršilo blagoslovljenje, kar se bo tudi nedvomljivo zgodilo.

Razne vesti.

* (Varujte živali pred mrazom.) Pse ki so na verigi, imejte v zatišju, ali dajte jim dobro utico, tudi mnogokrat jim je treba čediti in nastiljati, ter nekaj več hrane dati kakor po leti. — Konje brez odeje na cesti stati pustiti, je kaj škodljivo. Kdor ima konjsko opravo pred hlevom zunaj obešeno, naj brzdo z mlačno vodo ali kakor si bodi ogreje, predno jo konju na gobec natakne, kajti zmrzlo železo konju silne muke prizadene. Konje na oestro kovati naj se nikar ne zamudi, kadar je cesta snežna in zmrzla, kajti razun nevarnosti, da konj pade in se poškoduje, se silno trpiuči z gladkimi podkovi, in si ne upa potegniti. Bog je ukazal, živali ne mučiti.

* (Koliko let so vladali razni papeži.) V prvem stoletju so vladali samo štiri papeži. V desetem stoletju je bilo največ papežev, namreč 23. V sedmem in devetem stoletju je vladalo po 20 papežev; v dvanajstem stoletju 16, v ostalih stoletjih bilo jih je med 8 in 15. — Po narodnosti bilo 14 papežev Grkov, 2 Sirca, 2 Afrikanca, 2 Dalmatinca, 15 Francozov, 6 Nemcev, 5 Špancev, 2 Savojsca, 1 Anglež, 1 Portugalec, 1 holandec in 195 Lahov. Več ko 20 let je samo deset papežev vladalo, yštevši sedanjega sv. očeta, in izmed teh desetih pripadajo trije na sedanje stoletje. 6 papežev je več nego 84 let učakalo. Največji starost je učakal Gregor IX. Bil je v starosti 88. let še le papežem izvoljen, in učakal starosti 100 let. Najdalje je vladal papež Pij IX. od 1846 do 1878.

Darovi za novomeško dijaško kuhinjo.

G. prof. A. Artel 5 gld.; g. prof. H. Skopal 5 gld.; iz Metlike neimenovana 3 gld.; g. svetnik I. Kinsky 3 gld.; gospa Am. Češarek 5 gld.; g. Možina 50 kr.; od čitalniške predstave 25 gld.; g. župnik A. Pipan 5 gld.; g. župnik Fr. Schweiger 3 gld. — Dobrotniki iz Mesta in Kandije*) 54 gld. 40 kr. in sicer: Za leto: Appe Josipina 2 gld.; Anton Kastelic 1 gld.; A. Pauser ml. 5 gld. Za polleta: Dr. P. Defranceschi 5 gld.; g. kanonik R. Frank 10 gld. Mesečno: g. Bergmann 1 gld.; g. dr. Fr. Detela 5 gld.; g. predsedn. J. Gerdešić 2 gld.; gospa Pavla Hočevar 1 gld.; g. Ant. Jarc 50 kr.; g. monsign. kan. M. Jeriha 2 gld. (za dva meseca); g. J. Krajec 50 kr.; g. svetnik Levce 70 kr.; g. nadsvetnik J. Loger 2 gld.; g. M. Mohar 1 gld.; g. tajnik K. Muley 1 gld.; neimenovana 20 kr.; g. dr. K. Pamer 50 kr.; gospa M. Pauser 1 gld.; g. prof. I. Polanec 1 gld.; gđc. F. Pollak 50 kr.; g. kan. Fr. Povše 2 gld. (za dva meseca); g. dr. Alb. Poznik 50 kr.; g. M. Prelesnik 1 gld. 50 kr. (za tri meseca); g. Sladovič pl. Sladovič 1 gld.; gospa Tuček 50 kr.; g. dr. J. Vaupotič 1 gld.; g. župan Jos. Zure 50 kr.; g. dr. Vl. Žitek 2 gld.; g. prof. Al. Virbnik 1 gld.; g. Jakac 50 kr. — Živil so darovali: krompirja g. dr. Poznik, Ant. Jarc in J. Jakše; iz črnomaljske fare eden voz različnih živil.

Dobri Bog naj vrne vsak dar stotero, kuhinji pa dá še novih dobrotnikov, zlasti taci, ki bodo podarili domačih živil, s kojimi jih je letos Bog sploh še dosti blagoslovil.

Dr. Jos. Marinko.

*) Teh dobrotnikov med letom ne bom več navajal imenoma, ampak le skupno svoto.

Loterijske številke.

Gradec	1. oktobra	60	25	38	84	63
Trst	8. „	84	37	64	86	52

ZAHVALA.

Slavna čitalnica novomeška je napravila 1. oktobra s pomočjo tukajšnjih visokošolcev predstavo, ter je naklonila tretjino čistega dobička — 25 gold. — tukajšnji dijaški kuhinji. Za velikodušni dar izreka podpisani slavnej čitalnici kakor gg. visokošolcem izvršiteljem najtoplejše zahvalo.

Novo mesto, dne 12. oktobra 1898.

Dr. Jos. Marinko.

VABILO.

Posojilnica v Črnomlji, registrovana zadruga z neomejeno zavezo vabi vse zadružnike k

izvanrednemu občnemu zboru,

kateri se bode vršil dne 30. oktobra 1898 ob 3. uri popoldne v posojilnični sobi z naslednjim dnevnim redom:

Sklepanje o posojilu 1150 gld., katero se je dalo leta 1894. občinam tusednega okraja za železnične namene.

(237)

Načelstvo.

Učenec, 14 let star, ki je dovršil štirirazredno ljudsko šolo, se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Janko Puheka v Črnomlji.

Službo mlinarja,

kteri je v tej stroki dobro izurjen ter je neoženjen, lahko takoj nastopi pri J. Lenardu v Rajhenburgu na Štajerskem.

(245—1)

Julija Murgelj

izvrševala bode zopet

 posel izprašane babice

ter se v to blagorodnim gospem uljudno priporoča.

P. T.

Podpisani se priporočam prečast. duhovščini in slavnemu občinstvu za vsakovrstna

podobarska naročila,

katera bodem lično, točno ter po delu primernih cenah izvršil

Narisek predložim že preje, predno se prične kaj delati, da v slučaju, ako bi prvi ne ugajal, lahko z drugim postrežem.

Velespoštovanjem

Franc Ciber,

(218-2)

podobar.

Novo mesto, Ljubljanska cesta št. 41.

Hiša blizu farne cerkve in kolodvora, v kateri je že več let gostilna, odda se v najem s 1. januarjem 1899. — Več se izve pri **Franc Zirc-u** v Trebnjem. (203-3)

Posestvo (domačija)

na Brezovici pri Sv. Ani pol ure od Mokronoga oddaljeno se odda v najem ali proda. Isto obstoji iz dveh hiš in vseh gospodarskih poslopij ter orodja, 6 orolov njiv, pašnikov in travnikov, močno doraslega gozda in iz več sadnih vrtov. Vse je v prav dobrem stanu. — Več se izve pri **Franc-u Penca** v Mokronogu.

Bukvovezna dela

napravi

lepo in točno po primerno nizki ceni

Krajčeva bukvoznica v Novem mestu.

Trgovski pomočnik z dobrim sprejemom, star 18-23 let sprejme se v prodajalno z mešanim blagom. Plača po dogovoru. — Več o tem se izve pri **B. A. št. 33** v Škocjanu pri Mokronogu. (241)

P. n.

Prečastiti duhovščini, gospodom uradnikom in slav. občinstvu naznanjam ter se priporočam, da imam

veliko zalogo v suknenem blagu.

Tudi nepremočljive lodne iz kamelnih dlak za haveloke ponudim po najnižji ceni. Ravno tako izvršujem obleke po najnovjšem kroju in nizki ceni, po dogovoru tudi na obroke. Ustreči hočem vsaki želji cenjenih gg. naročnikov. Za okusno delo jamčim.

Z odličnim spoštovanjem

(122-11)

Jakob Mikolič.

Hiša z dvema sobama, s 4 orali zemlje, hlevom in kletjo je na prodaj v Žabji vasi nad studencem. Vse je še novo. — Več se izve ravno tam.

Velike pipe za vinske sode,

brez napake, z železnim obročkom, ter 9-11 palcev dolge, dobe se pri trgovcu **Gašpar Maurer-ju** na Raki pri Krškem.

Lepa jabelka, tudi žlahtna namizna jabolka so na prodaj v grajščini **Srebrniče** pošta Novo mesto.

Posestvo v Brusnicah, obstoječe iz nove hiše tik cerkve, velicega vrta, hleva in iz vsega gospodarskega poslopja, je na prodaj ali pa se odda takoj v najem. — Več pove lastnik **Matija Božič** v Brusnicah.

Novo zidana hiša

z opeko krita, obstoječa iz velike dvorane, eno bolj velike sobe in iz ene bolj majhne, iz verande, kuhinje, iz dveh obokanih kleti, velike ledenice in iz lepega vrta, kateri leži ob vodi, je na prodaj. Kar hiša stoji je vedno v njej gostilna, katera je prav dobro obiskana in je na dobrem glasu. Prevzame se tudi lahko vsa priprava za gostilno. — Ravno tam je na prodaj še druga

zidana z opeko krita hiša,

katera obstoji iz dveh sob, jedilne shrambe, kuhinje, lepe kleti, hleva in iz velikega sadnega vrta, kjer sem letos dobil veliko mernikov jabolk in nad 30 veder mošta. Hiša ima dobro pitno vodo, je pri kraju mesta prav na zraku. Pri kupu so ugodni pogoji. Kupiti je proti gotovi plači, ali pa se plača takoj samo peti del kupa, ostanek $\frac{4}{5}$ se bo obrestoval po 5%. — Več se izve pri vredništvu „Dol. Nov.“ (238-1)

Male orglje s petimi spremeni, v dobrem stanu, kakor tudi en klavir (kratki) dobro ohranjen, je na prodaj po nizki ceni v hiši št. 82 v Novem mestu. (146-9)

Prodajalnica in soba

pripravna za kacega urarja ali usnarja, ali sploh za tacega, ki rabi malo prostora, se odda s 1. jan. 1899 v najem. Ista je na najlepšem prostoru na glavnem trgu. Za trgovino z mešanim blagom se ne odda. — Več se izve pri **Martinu Malnerič** v Črnomlju.

Za vsa mizarska dela,

za stavbe, cerkveno in sobno opravo, po najnovjšem slogu

(105-12)

se priporoča

Alejsij Kobe,

mizarski mojster v Metliki, z dovršeno preskušeno na c. kr. tehnološkim obrtnem muzeju na Dunaju.

Anton Ogrin,

trgovec v Novem mestu na glavnem trgu št. 87

priporoča

p. n. slavnemu občinstvu posebno gg. pohiševalcem (Hausirer) svojo bogato zalogo svežega

zimskega perila (Jägerwäsche),

ter drugega manufakturnega blaga po najnižjih cenah.

(233-1)

Posestvo na prodaj v Svibnem blizo farne cerkve. Hiša z gospodarskim poslopjem v dobrem stanu, njive, travniki, bukov, kostanjev in smrekov gozd, vsega skupaj 30 oralov, se iz proste roke za 2700 gld. proda. Denar je precej ali pa po dogovoru tudi na letne obroke plačati. Posestvo je posebno ugodno za živinorejo ali kupčijo z lesom. Ponudbe sprejema Opravništvo „Dol. Novic“ v Novem mestu.

(226-2)

„Slovarček“,

(204-3)

jako pripravna knjiga, se nemščine, in

„Anglež“,

se angleščine za potrebo naglo in brez učitelja priučiti. Dobi se po 55 kr. pri izdajatelju Jos. Paulln-u v Ljubljani, Marijin trg št. 1., kakor tudi v mnogih drugih knjigarnah, poštine povsod prosto. Plačilo naročilu v pisмениh markah pridjati, je najpripravneje.

Hiša z vsem gospodarskim poslopjem odda se v najem sama za se ali pa z njivami. Ista je oddaljena $\frac{1}{4}$ ure od Mokronoga. — Natančneje se izve pri lastniku Ignac-u Majcen v Mokronogu.

Hiša v prav dobrem stanu, z dvema sobama, kletjo in vrtom, v katerem se pridelava čez 5 mernikov krompirja, je na prodaj v Smihelu. — Več se izve pri Valentin-u Žura v Smihelu.

(223-2)

Zemljišče s hišo in z vsem gospodarskim poslopjem je na prodaj v Ždinji vasi št. 3. Vse je še v dobrem stanu. — Več se izve pri lastniku Franc-u Saje, posestnik v Ždinji vasi št. 3. p. Št. Peter pri Novem mestu.

(229-2)

Kovaški meh, sredne velikosti, ošpicene vrste, čisto nov in v prav dobrem stanu je po ugodni ceni na prodaj pri Aug. Žabkar-ju v Ljubljani, Marije Terozije cesta.

(205-3)

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, Dvorni trg št. 3

sprejema in izplačuje hranilne vloge vsak dan, obresti $4\frac{1}{2}\%$ polu-mesečno ali 4% od dneva vložitve do dneva vzdige.

V tekočem računu (Giro-konto) se računajo obresti od dneva vložitve do dneva vzdige za zdaj po $3\frac{1}{2}\%$.

Rentni davek plača društvo samo.

Posojila in kredit v vsaki obliki, obresti so po $5\frac{1}{2}\%$ in po 5% , brez vsakih troškov ali prispevkov.

Poštne-hranilnične položnice in pojasnila brezplačno v pisarni ali po pošti.

Člani se sprejemajo iz naših pokrajin, potrebno je le z izjavo pristopa naznaniti, koliko glavnih deležev po 100 gld se želi.

Uradne ure od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. ure popoldne.

(239-1)